

ІВАН ШПОНТАК (1919–1989)

Іван Шпонтак – громадсько-політичний і військовий діяч. Народився 12 серпня 1919 р. в селі Вовкове Ужгородського округу (Ужгородський район Закарпатської області) в багатодітній селянській сім'ї. Після закінчення народної школи в рідному селі навчався в сільськогосподарській школі в місті Михайлівці (Словаччина) та Ужгородській учительській семінарії. Член товариства "Пласт", "Просвіта", "Учительська громада". Наприкінці 30-х років учителював у селі Колошача-Лазі на Мараморощині (Міжгірський район). Член ОУН (травень 1938 року), поручник

Карпатської Січі (1938–1939 роки). Після окупації Закарпаття угорськими військами емігрував до Словаччини, а потім до Німеччини. Заарештований гестапо (1941 рік) за антинімецьку агітацію, але втік з Берлінської в'язниці. Закінчивши військову підготовку на курсах ОУН в Берліні, за наказом Проводу Українських Націоналістів направлений комендантом української поліції в місто Сянок. Після проголошення 30 червня 1941 року Акту про відновлення української державності заарештований гестапо і засуджений до смертної кари. При допомозі ОУН був звільнений. У 1942 році вступив до УПА і брав участь в акціях проти радянських і польських партизанів. Організував курінь УПА (квітень 1944 року), який діяв на території від м. Угнів (Львівська область) до річки Сян. У березні 1945 року призначений командиром тактичного відтинку УПА "Бастіон", одночасно виконуючи функції шефа VI Военної Округи УПА "Сян". Діяв під псевдонімом "Залізник", "Сум", "Остап", "Дубровник", "25" (1944 – 1947 роки). Підрозділи УПА, очолювані Іваном Шпонтаком, діяли на території Польщі, ведучи кровопролитні бої проти радянських і польських військ (генерал К. Сверчевський), перешкоджаючи проведенню операції "Вісла". 7 серпня 1947 року йому вдалося успішно перейти польський кордон, щоб добратися через Словаччину на Захід. Влітку 1959 року заарештований чехословацькою поліцією і

переданий польським органам безпеки. Польським судом в Перемишлі засуджений до смертної кари через повішення, яка була замінена довічним ув'язненням (8 березня 1961 року). Згодом йому замінили вирок на 25 років ув'язнення (26 листопада 1970 року). Відсидівши 23 роки і 4 місяці в польській в'язниці, Іван Шпонтак 4 листопада 1981 року був звільнений, а на початку 1982 року повернувся до рідних у селі Великі Капушани. Помер у лікарні в місті Кошице 4 квітня 1989 р. Там і похований.

Микола ВЕГЕШ, Мар'ян ТОКАР, Михайло БАСАРАБ

